

Ympäristötekijät

Liperin kunnan alueella on huomattavat pohjavesivarat. Pohjavesialueita on kaikkiaan 20 ja niistä 12 on luokiteltu vedenhankinnan kannalta tärkeiksi (luokka 1/1E). Yksittäisillä pohjavesialueilla riskiä pohjaveden laadulle aiheutuu muun muassa maa-ainesten otosta, maataloudesta, pienteollisuudesta, moottorirata- ja lentokenttätoiminnoista sekä asutuksen jätevesistä. Asutuksen jätevesistä pohjavesille aiheutuvaa riskiä ovat pienentäneet vesiosuuskuntien viemäriverkoston laajentuminen sekä kiinteistökohtaisiin jätevesijärjestelmiin tehdyt parannustyöt.

Liperissä ei ole yksittäistä suurta riskitoimintaa, mutta yksittäisiä pienempiä ympäristöriskejä aiheutuu muun muassa teollisuudesta, jätteiden käsittelystä, polttoaineiden varastoinnista ja ampumaradoista. Vuonna 2023 kunnan tietoon ei tullut vahinkoa tai onnettomuutta, josta olisi aiheutunut vakavaa ympäristön pilaantumisen riskiä.

Ympäristönsuojelulain velvoittaman säännöllisen valvonnan järjestämiseksi on hyväksytty ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2023–2026. Valvontakohteiden määräaikaistarkastuksia varten hyväksytään vuosittain valvontaohjelma, jonka mukaisia tarkastuksia vuonna 2023 tehtiin 8 kpl. Valvontaohjelma vuodelle 2024 hyväksyttiin vuoden 2023 marraskuussa ja ohjelmassa on vuodelle 2024 esitetty 7 tarkastuskohdetta. Valvontaohjelman mukaiset tarkastukset ovat maksullisia.

Ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee maksutuloja määräaikaistarkastusten lisäksi myös muun muassa ympäristö- ja maa-aineslupamaksuista sekä toimintojen rekisteröinneistä. Vuonna 2023 tehtiin 2 kpl eläinsuojien ilmoitusmenettelypäätöksiä ja 1 maa-aineslupapäätös. Ympäristönsuojelun vastuualueelle kuuluu myös maa-aineslupien valvonta. Vuoden 2023 alussa Liperin kunnan alueella oli tarkastettavia maa-ainesten ottoalueita 21 kpl. Tarkastettaville alueille tehdään vähintään kerran vuodessa valvontakäynti. Valvonnasta peritään elinympäristölautakunnan hyväksymä vuotuisen ottomäärään perustuva maksu. Tarkastuksia tehdään myös kuntalaisilta tai muilta viranomaisilta tulleiden ilmoitusten perusteella. Näistä tarkastuksista ei peritä maksua.

Liperi on osallistunut Kohti hiilineutraalia kuntaa -hankkeeseen vuodesta 2015. Osallistumisellaan Liperi on sitoutunut tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Liperin kokonaispäästöt ovat vähentyneet vuodesta 2005 vuoteen 2021 kaksikymmentäyksi prosenttia. Asukaskohtainen päästövähennys samalla aikavälillä on 22 %. Kaikissa Hinku-kunnissa kokonaispäästöt ovat vähentyneet 28 % ja asukaskohtaiset päästöt 31 %. Suurin osa Liperin kunnan päästöistä koostuu maatalouden ja tieliikenteen päästöistä.

Liperin kuntaan valmistui vuonna 2022 Kestävän kehityksen ohjelma. Ohjelman tarkoituksena on taata kestävästi kehittyvä Liperin kunta, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Ohjelma täyttää myös ilmastolain velvoittaman kunnan ilmastosuunnitelman vaatimukset. Ohjelman toimenpiteitä on viety toteuttamisvaiheeseen: muun muassa katu- ja ulkovaloja on vaihdettu led-valoiksi, Korpivaaraan suunniteltu tuulivoimapuisto on edennyt kaavoitusvaiheeseen ja rakennusvalvonnassa on siirrytty sähköiseen lupahakujärjestelmään.

Liperin kunta liittyi vuonna 2023 kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS). Kunta-alan energiatehokkuussopimus on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2017–2025. Liittyjät sitoutuvat Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Sopimuksella pyritään ensisijaisesti energiatehokkuuden parantamiseen, mutta siihen sisältyy myös uusiutuvan energian edistämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Liperissä tutkittiin vanhojen Nivan ja Piiloniemen kaatopaikkojen sekä Salosen vanhan automaalaamon maaperää ja pohjavettä syksyllä 2022. Tutkimusten yhteydessä kohteissa todettiin haitta-ainepitoisuuksia maaperässä sekä Nivan vanhan kaatopaikan alueella myös pohjavedessä. Nivan vanhan kaatopaikan osalta tehtiin vuonna 2023 vielä lisätutkimuksia, joilla oli tarkoitus selvittää haitta-aineiden mahdollinen kulkeutuminen kaatopaikan viereiseen ojaan ja lampeen. Ojan ja lammen sedimenttinäytteissä ei kuitenkaan todettu kohonneita pitoisuuksia, joten kulkeutumista lampeen sekä lammella elävän eläimistön ja eliöstön altistumista ei arvioitu merkittäväksi. Alueen pintamaassa olevien jätteiden poistamista ja riittävän peittokerroksen varmistamista pidettiin tutkimusten perusteella riittävänä toimenpiteenä.

Liperin kunnan ja ELY-keskuksen tavoitteena on parantaa Kirkkolahden veden laatua, jota tällä hetkellä kuormittaa laajoilta peltoalueilta pumpattava vesi. Osana Liperin Kirkkolahden veden laadun parantaminen -hanketta käynnistettiin keväällä 2023 veden laadun parantamiseen liittyvä selvitystyö, jonka loppuraportti valmistui loppuvuodesta 2023. Hankkeessa tarkasteltiin kolmea vaihtoehtoa vedenlaadun parantamiseksi. Vaihtoehtoista tarkempaan selvittelyyn valikoitui nykyisen järjestelmän parantaminen. Hankkeen loppuraportissa on esitetty valitun vaihtoehdon toteuttamiseen tarvittavia toimenpiteitä, alustava kustannusarvio toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä karkeat suunnitelmat kosteikkojen rakenteista. Jatkotoimenpiteinä hankkeen edetessä ovat varsinaisen suunnitelman tekeminen ja rahoituksen hakeminen.